

**САВЕЗ САМОСТАЛНИХ СИНДИКАТА СРБИЈЕ
САМОСТАЛНИ СИНДИКАТ ТРГОВИНЕ СРБИЈЕ
БЕОГРАД, фебруар 2006. године**

**ПРОГРАМ АКТИВНОСТИ И ДЕЛОВАЊА
САМОСТАЛНОГ СИНДИКАТА ТРГОВИНЕ СРБИЈЕ
ЗА ПЕРИОД 2006 – 2010. ГОДИНЕ**

I. УВОД

Неизвесни и сложени економски и социјални услови на почетку 2006. године када се овај програм доноси, условљавају да се програмом активности и деловања утврђују само оквирна питања и активности која су најзначајнија за остваривање права и интереса запослених. У времену које следи, зависно од укупног амбијента и услова, програмски циљеви и задаци ће се допуњавати зависно од њихове актуелности, важности и потребе да се најефикасније синдикално одговори на проблеме и разрешење одређеног питања. То подразумева да се прилагођавају и методи и начини синдикалног деловања са циљем да се у границама реалног постигну што бољи резултати.

Процене и оцене досадашње материјално-социјалне позиције радника-чланова синдиката у делатности трговине су такве да запослени у предузећима се налазе у неповољном социјално-материјалном положају. За такво стање су допринели претходне вишегодишње економске санкције према нашој земљи, пад производње, као и потпуни крах друштвене трговине у том периоду. Период транзиције који почиње 2000. године у коме је најзначајнији процес приватизације, нису дали очекиване резултате у поправљању материјално-социјалне позиције запослених.

У настојању да се изађе из кризе и да се материјално социјални положај запослених, а и положај трговине као гране доведе у повољнији положај, у остваривању програмских циљева у основи ће се концентрисати на три правца.

Прво, директно у самом предузећу где радник остварује или неостварује своје радничке интересе (зарада, остала примања и услови рада), где ће се предузети све потребне мере да све синдикалне организације организоване у Самостални синдикат трговине Србије закључе квалитетне колективне уговоре код послодавца.

Друго, Републички одбор Самосталног синдиката трговине Србије мора предузети све расположиве мере да се у што краћем року дође до закључивања Посебног колективног уговора за делатност трговине Србије.

Треће, активно деловање према носиоцима и креаторима економске политике у предузимању мера и доношењу одговарајућих закона који ће поправити положај трговине као делатности.

Посебна активност и одговорност у реализацији програма за заштиту права радника у приватизацији, односи се на заштиту права радника у процесу приватизације, будући да се овај процес често одвија на штету радника и обзиром на чињеницу да је из области трговине остало да се приватизује још 163 предузећа.

II. ПРОГРАМ АКТИВНОСТИ И ДЕЛОВАЊА САМОСТАЛНОГ СИНДИКАТА ТРГОВИНЕ СРБИЈЕ

Самостални синдикат трговине Србије је интересна, нестраначка, демократска и самостална организација у коју се чланови самосталног синдиката и синдикалне организације Самосталног синдиката организују и повезују, ради самосталног изражавања и заштите својих заједничких и појединачних економских и професионалних интереса, остваривања права из рада и по основу рада и очувања општих и индивидуалних права и слобода.

Циљеви Самосталног синдиката трговине Србије су:

- очување и постизање бољег материјалног и социјалног положаја својих чланова и других запослених;
- остваривање припадајућег права из рада и по основу рада и социјалне заштите утврђених законом и колективним уговором;
- хуманизација рада и очување општих и индивидуалних права и слобода, у складу са потврђеним међународним конвенцијама.

У Самостални синдикат трговине Србије организују се чланови Самосталног синдиката и повезују синдикалне организације Самосталног синдиката из делатности трговине.

Основна програмска опредељења и циљеви Самосталног синдиката трговине Србије у наредном периоду усмериће се на следећа кључна питања:

1. Материјални и социјални положај радника

1) Зарада радника и остала материјална примања, за већину запослених представља основ за задовољавање основних животних потреба. У том циљу деловање у наредном периоду треба да буде концентрисано највећим делом на потпуну примену колективних уговора. То је један од основних инструмената притисака на послодавце у погледу обезбеђења веће запослености и већих зарада. То је такође основ за заштиту и остваривање права радника пред органима послодавца, инспекцијским органима и судом.

2) Здравствена заштита, пензијско-инвалидско осигурање и осигурање од незапослености су такође веома значајни за социјалну сигурност радника. Самостални синдикат трговине Србије у наредном периоду ће обратити пажњу на спровођење Закона здравственој заштити и Закона о пензијско-инвалидском осигурању и предложити њихове евентуалне измене ради обезбеђења потпуне социјалне сигурности запослених. Посебну пажњу треба обратити на тзв. трећи стуб пензијског осигурања, а то је добровољно пензијско осигурање, обзиром да изменама Закона о пензијско-инвалидском осигурању су донета неповољнија решења од претходног Закона. Решење овог проблема видимо у инсистирању да се у Колективном уговору код послодавца уговори обавеза послодавца да на његов терет уплаћује добровољно пензионо осигурање.

2. Вишак запослених

Последице пада производње и промета, велика конкуренција новооснованих трговина, а посебно процес приватизације друштвених предузећа довео је у претходном периоду до исказивања великог броја технолошких вишкова радника.

Сасвим је извесно да ће се овај тренд наставити и у наредном периоду обзиром да је остало да се приватизује (163) велики број предузећа из области трговине.

Да би се заштитила права радника који се исказује као технолошки вишак неопходно је предузети следеће мере:

- са Агенцијом за приватизацију у сваком конкретном поступку приватизације предузећа водити преговоре да се у купопродајном уговору уговори што повољнија отпремнина за евентуални вишак запослених, која би дестимулативно деловала на будућег купца да посеже за мером отпуштања радника;

- пре процеса приватизације закључити квалитетан Колективни уговор код послодавца којим би се регулисала повољна права запослених који се проглашавају технолошким вишком, тако да након престанка важења социјалног програма из купопродајног уговора, одредбе Колективног

уговора код послодавца буду основна полуга заштите за исказивање вишка запослених;

- перманентно упућивати захтев надлежним државним органима (Влада, министарства), да мерама економске политике створе такав амбијент у којем би радници који су остали без посла као технолошки вишак могли да нађу ново запослење.

3. Развој и унапређење система колективних уговора

Кључни задатак Републичког одбора Самосталног синдиката трговине Србије у наредном периоду односиће се на континуиране активности на пољу унапређивања и закључивања колективних уговора, као основног инструмента за заштиту права и интереса радника из радног односа.

Основни правци деловања односиће се на:

- пружање помоћи синдикалним организацијама за закључивање калитетних колективних уговора под послодавца, усклађивање већ закључених колективних уговора код послодавца са Законом о раду и Посебним колективним уговором за делатност трговине Србије, којима би се уговорила већа права радника по основу рада од оних који предвиђа Закон и Посебни колективни уговор за делатност трговине Србије;

- Посебан колективни уговор за делатност трговине Србије, а сходно Закону о раду престао је да важи 23. септембра 2005. године.

Један од најважнијих задатака Републичког одбора Самосталног синдиката трговине Србије у наредном периоду биће предузимање мера и активности за закључивање Посебног колективног уговора за делатност трговине Србије који би био круна активности Самосталног синдиката трговине Србије и представљао заштиту запослених у делатности трговине, као и представљао веома добру полазну основу за преговоре у самим предузећима за закључивање квалитетног колективног уговора код послодавца;

- Општи колективни уговор је исто престао да важи 23. септембра 2005. године, а нови до данас није закључен. Самостални синдикат трговине Србије пружиће сву помоћ органима Савеза да што пре дође до закључивања Општег колективног уговора, а чиме би се отворио пут и олакшао посао око закључивања Посебног колективног уговора за делатност трговине Србије.

4. Приватизација

Обзиром на законско решење да се приватизација завршава до 2007. године, очекује се убрзан потупак приватизације из области трговине јер је остало да се приватизује још 163 предузећа.

Деловање Синдиката у поступку приватизације биће усмерено и концентрисано на следеће:

1. Оспособљавање синдикалних активиста за учешће у поступку приватизације предузећа која још нису приватизована;
2. Остваривање позиције синдиката у предузећу и закључивање нових колективних уговора у предузећима у којима се врши приватизација;
3. Решавање права запослених који ће у поступку приватизације предузећа остати без посла;
4. Остваривању права запослених као мањинских акционара у приватизованом предузећу и учешће у управљању;
5. Поседовање и пружање помоћи одборима синдикалне организације у преговорима са Агенцијом за приватизацију и постизање најповољнијих решења за запослене у купопродајним уговорима.

5. Заштита права запослених из радног односа

Једно од основних права чланова синдиката је право на бесплатну правну помоћ у случају повреда права из радног односа, кршења одредби Закона о раду, Колективног уговора код послодавца и осталих закона и општих аката којима се регулишу права запослених из радног односа.

Ова заштита се одвија пред надлежним органима самог предузећа, инспекције рада и надлежним судовима.

Према Статуту и организацији Савеза Самосталних синдиката Србије, заштита права радника из радног односа је у надлежности територијалних облика организовања Савеза Самосталних синдиката Србије (градска и општинска већа).

Републички одбор Самосталног синдиката трговине Србије остварио је веома коректну сарадњу са свим територијалним органима, тако да су чланови Самосталног синдиката трговине Србије у свим случајевима обраћања добијали бесплатну правну помоћ, што ће бити случај и у наредном периоду.

У досадашњој пракси уочена је пракса веома дугог трајања и вођења радних спорова, тако да се треба заложити за успостављање

специјализованих судова за вођење радних спорова, где би се знатно убрзао поступак доношења одлуке.

6. Заштита на раду

Анализираће се услови рада и примена мера заштите на раду са посебним настојањем да се радницима обезбеде средства личне заштите која им по актима предузећа припадају.

У циљу елиминисања утицаја на здравље запослених – водиће се активности на обезбеђивању превенције инвалидности и рехабилитације посебно старије групе радника.

7. Деловање према носиоцима економске политике и мерама које се односе на трговину

Важно поље деловања Самосталног Синдиката трговине Србије односи се на залагање и активности синдиката са циљем да се што је могуће више оствари утицај на прописе и мере које доносе надлежни органи.

Нека од важних питања се односе на следеће:

- убрзати доношење Закона о трговини којим ће се регулисати функционисање тржишта и тржишни принципи пословања, Закон о електронској трговини, закон о робним берзама и Закон о слободним зонама;

- мерама кредитно-монетарне политике створити могућност за добијање потребних кредита за обртна средства са нижим каматним стопама по узору на услове у земљама конкурентских фирми које су присутне на нашем тржишту;

- поштрити надлежност инспекцијских органа на контролу свих учесника у промету, а пре свега оних предузећа која се баве нелегалном трговином;

- процес фискализације применити на све учеснике у привређивању, тј. на све који раде са готовим новцем;

- стимулативним мерама обезбедити већу понуду домаћих роба и по повољнијим ценама, доследно спровести акцију «купујмо домаће»;

- мерама финансијске дисциплине обезбедити адекватну заштиту домаћих поверилаца у промету робе на велико;

- створити повољније за повезивање и укрупњавање малих привредних предузећа са великим трговинама, а у циљу ефикасније конкуренције и заштите домаће трговине;
- убрзати процес приватизације.

Поред наведеног, Самостални синдикат трговине Србије ће се укључити у процедуру давања мишљења, предлога и покретања иницијатива у вези доношења и измена системских закона и прописа из радно-социјалног законодавства у односу на питања која се тичу материјалног и социјалног положаја запослених.

8. Међународна сарадња

У октобру месецу 2003. године на седници Европског одбора Синдиката службеника (WFCW) Самостални синдикат трговине Србије постао је равноправни члан WFCW који делује о оквиру Светске конфедерације рада.

У претходном периоду представници Самосталног синдиката трговине Србије учествовали су на два састанка у организацији горе наведене асоцијације.

Планирано је да се у мају месецу 2006. године у Србији организује Скупштина синдикалаца Аустрије, Мађарске, Чешке, Румуније, Хрватске и Србије.

У наредном периоду, Самостални синдикат трговине Србије наставиће да продуби и прошири међународну сарадњу, а у циљу прикупљања позитивних искустава других земаља, како би иста применио у својим синдикалним активностима.

9. Оспособљавање синдикалних активиста

У потпуно новим друштвено-економским односима и јасног дефинисања и раздвајања власништва над капиталом и права радника по основу рада, веома битан сегмент деловања Самосталног синдиката трговине Србије је оспособљавање синдикалних активиста за синдикални рад.

У том циљу Самостални синдикат трговине Србије, а у зависности од материјалних могућности у наредном периоду организоваће семинаре, округле столове и темстске седнице органа синдиката, а ради оспособљавања активиста синдиката за свој рад, а све из разлога што само обучен и оспособљен синдикални кадар може пружити квалитетну заштиту

права запослених (чланова синдиката) која им према Статуту Самосталног синдиката трговине припадају.

10. Организациона изградња и методи синдикалне борбе

У функцији реализације програмских задатака Самостални синдикат трговине Србије обратиће посебну пажњу на своју организованост која се мора прилагодити новонасталим друштвено-економским односима и јасно дефинисати надлежности и одговорности свих нивоа синдикалног организовања.

Веома значајна активност биће оснивање нових синдикалних организација, нарочито у великим трговинским ланцима, што не значи да треба занемарити све запослене у трговини без обзира на број запослених у предузећу.

У остваривању својих програмских задатака и циљева, Самостални синдикат трговине Србије предузеће све мере у заштити свога чланства, а посебно преговарање, подношење иницијатива, притисак, подршка или ускраћивање подршке, арбитража, заштита пред органима предузећа, државним и судским органима, протести и штрајк.

11. Остале активности

У оквиру реализације Програма Самосталног синдиката трговине Србије обезбедиће се активно учешће органа синдиката у органима Савеза Самосталних синдиката Србије и сарадња са осталим синдикатима учлањеним у Савез Самосталних синдиката Србије, а у циљу изграђивања заједничких ставова, интереса и акција који су од интереса за све запослене у Србији.

Обезбедиће се учешће и у другим активностима (учешће у хуманитарним активностима, радничко-спортским такмичењима, као и синдикалним дружењима).

ПРЕДСЕДНИК

Мићо Чегар, с.р.